

สรุปถอดบทเรียนการดำเนินงานเพื่อสังคมไทยไร้ฟันผุในเด็กวัยเรียน จากการลงพื้นที่ติดตามพื้นที่ต้นแบบจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดสุรินทร์

กลุ่มเด็กวัยเรียน 6-12 ปี

โรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญในการส่งเสริมทันตสุขภาพในเด็กกลุ่มอายุ 6-12 ปี เพราะเด็กทุกคนในกลุ่มอายุนี้ต้องอยู่ในระบบโรงเรียน จากรายงานสถิติการศึกษาของประเทศไทยสภาวะการศึกษาไทยปี 2558/2559 อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาของเด็กไทยอยู่ที่ ร้อยละ 89.54 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โรงเรียนที่นำอยู่ มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การทำงาน และการมีสุขภาพดี เป็นจุดเริ่มในการส่งเสริมสุขภาพและทันตสุขภาพที่ดีของบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน และโรงเรียนยังเป็นจุดเชื่อมโยงไปถึงครอบครัวและชุมชนอีกด้วย การปลูกฝังการดูแลสุขภาพและทันตสุขภาพสามารถทำได้ในช่วงวัยเรียนเพราะเป็นช่วงวัยที่สำคัญในการพัฒนา ความเชื่อ ทศนคติ และทักษะ ที่สำคัญในการเกิดพฤติกรรมที่ดีทางทันตสุขภาพ การทำงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนมีกลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์คือ 1) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 2) การสร้างเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 3) การพัฒนานโยบายระดับประเทศ และ 4) การศึกษาวิจัยโครงการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมสุขภาพและขยายผล (World Health Organization, 1998)

การดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในเด็กวัยเรียน โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีการพัฒนาตามบริบทภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การแก้ไขปัญหาทันตสุขภาพในเด็กวัยเรียนภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันแล้วว่าสภาวะทันตสุขภาพไม่สามารถดีขึ้นได้จากการดำเนินงานเฉพาะการเน้นการให้บริการรักษาเพียงอย่างเดียว สุขภาพช่องปากเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ในการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุม และต้องทำงานร่วมกันกับหลากหลายภาคส่วน การทำงานในระดับประชากร (Population Approach) ไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหาในประชากรกลุ่มเสี่ยง เพราะกลุ่มเสี่ยงมีโอกาสในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและรับข้อมูลข่าวสารที่น้อยกว่ากลุ่มอื่น การจัดการในระดับบุคคลจึงมีความสำคัญ ความท้าทายคือต้องหากกลุ่มเสี่ยงและจัดการให้ได้โดยเร็ว การดำเนินกิจกรรมในระดับ Population Approach และ School-family-community Approach มีความท้าทายคือความต่อเนื่องของการดำเนินกิจกรรม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้กิจกรรมมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

ความท้าทายของทันตบุคลากรในการทำงานส่งเสริมทันตสุขภาพในเด็กวัยเรียนคือการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินกิจกรรมทั้ง Individual Approach, Population Approach และ School-family-community Approach โดยการประสานการทำงานในทั้ง 3 ด้าน (Combination of the three) เพื่อให้เด็กวัยเรียนมีความตระหนักถึงความเป็น “เจ้าของสุขภาพ” และดูแลสุขภาพช่องปากของตนเอง (Self-care) ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็ก (Community Care) เด็กวัยเรียนได้รับบริการทันตสุขภาพที่มีประสิทธิภาพตามสิทธิประโยชน์และความจำเป็น (Professional Care) รวมถึงการ

จัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและชุมชน และการมีนโยบายที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี เพื่อให้เด็กวัยเรียนฟันดีไม่มีผุ

สรุปแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในเด็กวัยเรียน

เพื่อให้เด็กมีทันตสุขภาพที่ดี ส่งผลให้เด็กวัยเรียนฟันดีไม่มีผุ กิจกรรมควรมุ่งเน้นที่การสร้างเสริมทักษะทันตสุขภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมการทำความสะอาดช่องปาก รู้จักเลือกบริโภคอาหาร จนเกิดเป็นสุขนิสัย ตลอดจนได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ และได้รับบริการทันตสุขภาพที่มีประสิทธิภาพตามสิทธิประโยชน์และความจำเป็น การมีทันตสุขภาพดีจะเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลสำคัญคือ ครู ผู้ปกครอง ตัวเด็กเอง และยังต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายภาคส่วนได้แก่ทันตบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรสาธารณสุข และหน่วยงาน/องค์กร/บุคลากร/ที่เกี่ยวข้อง โดยแต่ละฝ่ายมีบทบาทในการสนับสนุน การทำงานซึ่งกันและกันโดยมีเป้าประสงค์และกลยุทธ์ในการดำเนินกิจกรรมดังนี้

เป้าประสงค์ เพื่อให้เด็ก 12 ปี ฟันดีไม่มีผุ¹ อย่างน้อยร้อยละ 60 ในปี 2564

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมความเป็น“เจ้าของสุขภาพ”ในเด็กวัยเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมให้เด็กวัยเรียนตระหนักถึงความเป็น“เจ้าของสุขภาพ”และดูแลทันตสุขภาพของตนเองได้ ส่งผลให้เด็กมีทันตสุขภาพที่ดี โดยมีความรู้ ทักษะที่เหมาะสม มีพฤติกรรมทันตสุขภาพที่เหมาะสม ตลอดจนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี โดยมีกลไกสนับสนุนผ่านการสร้างเครือข่ายต่างๆเช่น เครือข่ายเด็กไทยฟันดี โรงเรียนนักเรียนไทยสุขภาพดี โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อัย.น้อย และเครือข่ายเด็กไทยไม่กินหวาน เป็นต้น ทันตบุคลากรควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการกิจกรรมครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

วัตถุประสงค์: เพื่อให้เด็กมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ มีทักษะที่เหมาะสม และมีพฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพที่ดี

1.1 ถ่ายทอดความรู้ และทักษะด้านทันตสุขภาพ

¹ ฟันดีไม่มีผุ คือ ฟันแท้ที่ปราศจากรูฟันผุ (Non-cavitated caries) ในช่องปากรวมถึง Arrested Lesions และไม่มีประวัติการถอนฟันแท้จากสาเหตุฟันผุ

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมินผล
ทันตบุคลากร และบุคลากร สาธารณสุข	-จัดอบรมหรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา ความรู้ ทักษะด้านทันตสุขภาพ แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง -การพัฒนาสื่อในการบูรณาการความรู้ด้านทันตสุขภาพใน การเรียนการสอน -ให้การสนับสนุนเนื้อหาสาระ และสื่อการสอนที่จำเป็น -สนับสนุนโดยเป็นวิทยากรและที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรม	-สื่อด้านทันตสุขภาพในการเรียน การสอน -กระบวนการจัดกิจกรรม -ความรู้ ทักษะด้านทันตสุขภาพใน กลุ่มเป้าหมาย
ครู	-จัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดย สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาโดย แยกเฉพาะเรื่อง “ทันต สุขภาพ” หรือ บูรณาการกับเรื่องอื่นๆ -สนับสนุนนักเรียนในการจัดสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น จัดตั้ง ชมรมในการดูแลทันตสุขภาพในโรงเรียน -ส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ ผ่านสื่อเช่น รูปแบบ ละคร การออกแบบสื่อการเรียนรู้ด้านทันตสุขภาพ และ รูปแบบกิจกรรมในการดูแลทันตสุขภาพโดยให้เด็กนักเรียนมี ส่วนร่วม	-สื่อด้านทันตสุขภาพในการเรียน การสอน -การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่บูรณาการด้านทันตสุขภาพ -การจัดสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อ ต่อการมีทันตสุขภาพที่ดี -ความรู้ ทักษะด้านทันตสุขภาพใน กลุ่มเด็ก
นักเรียน	-ถ่ายทอด ความรู้ ทักษะ ด้านทันตสุขภาพแก่เพื่อน ผู้ปกครอง และชุมชน	-เครือข่ายทางสังคมในโรงเรียน / ชุมชน
ผู้ปกครอง	-สนับสนุน ส่งเสริมเด็กในการดูแลทันตสุขภาพ	-การดูแลทันตสุขภาพเด็กโดย ผู้ปกครอง
องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	-สนับสนุนงบประมาณและส่งเสริมการดำเนินโครงการทันต สุขภาพในโรงเรียนและชุมชน	-โครงการหรือกิจกรรมสนับสนุน ด้านทันตสาธารณสุข

1.2 ส่งเสริมการสร้างสุขนิสัย และปลูกฝังพฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพ

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมินผล
ทันตบุคลากร และบุคลากร สาธารณสุข	-กระตุ้น สนับสนุน บริหารจัดการ และประเมินผลเพื่อให้มี การจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันโรงเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ สม่าเสมอ และต่อเนื่อง -จัดอบรมและจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้น สร้างเสริมทักษะ และ พัฒนาศักยภาพ ครูและนักเรียน ในการดูแลทันตสุขภาพและ แปรงฟันอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการอบรมครูและแกนนำ ทันตสุขภาพนักเรียน -สนับสนุนให้มีการจัดสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรม	-ความต่อเนื่องกิจกรรมแปรงฟัน หลังอาหารกลางวัน -ประสิทธิภาพการแปรงฟันในเด็ก -สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ การมี พฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพที่ดี

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมินผล
	ดูแลทันตสุขภาพที่ดี	
ครู	-จัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันที่โรงเรียนทุกวัน -จัดให้มีการตรวจความสะอาดหลังแปรงฟัน (กระตุ้นให้มีการแปรงฟันอย่างมีประสิทธิภาพ) -จัดให้มีสถานที่แปรงฟัน และจัดเก็บอุปกรณ์การแปรงฟันอย่างถูกสุขลักษณะ -สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมเช่นมีกิจกรรมการแปรงฟันพร้อมกัน การตรวจฟันจากผู้นำนักเรียน เป็นต้น -จัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา	-ความต่อเนื่องกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน -ประสิทธิภาพการแปรงฟันในเด็ก -สถานที่แปรงฟัน และอุปกรณ์ -รูปแบบกิจกรรม/สื่อในการจัดการเรียนการสอน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	-สนับสนุนงบประมาณและส่งเสริมการดำเนินโครงการทันตสุขภาพในโรงเรียน -สนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดในพื้นที่รับผิดชอบ	-โครงการส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน
นักเรียน	-แปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ นานอย่างน้อย 2 นาที -แปรงฟันทุกวันหลังอาหารเช้าและก่อนนอนด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ นานอย่างน้อย 2 นาที -ตรวจฟันและเหงือกด้วยตนเองได้ -สังเกตความผิดปกติของทันตสุขภาพและบอกผู้ปกครองเพื่อไปรับบริการได้	-แปรงฟัน 222 -ตรวจฟันด้วยตนเองและรับรู้ปัญหา และแสวงหาการไปรับบริการ
ผู้ปกครอง	-ติดตามความสม่ำเสมอและตรวจสอบความสะอาดในการแปรงฟันที่บ้านของเด็ก	-การดูแลการแปรงฟันที่บ้านโดยผู้ปกครอง

1.3 ส่งเสริมการสร้างนิสัยการบริโภค อาหาร / ขนม / เครื่องดื่มที่ไม่ส่งผลเสียต่อทันตสุขภาพ

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมิน
ทันตบุคลากร และบุคลากรสาธารณสุข	-ศึกษาสภาพปัญหาการบริโภคของเด็กที่มีผลต่อทันตสุขภาพ -ศึกษาและนำเสนอมาตรการ รูปแบบและแนวทางเพื่อเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา -เก็บรวบรวมและแจ้งข้อมูลการบริโภคของเด็กให้ครูและ	-รูปแบบและแนวทางในการแก้ไขปัญหา -ข้อมูลการบริโภคในเด็ก -กิจกรรมด้านการส่งเสริมการ

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมิน
	<p>ผู้ปกครอง ทราบปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> -ร่วมกับครู / ผู้ปกครอง / นักเรียนในการหาทางเลือกและเลือกวิธีแก้ไขที่เหมาะสม -จัดอบรม ให้ความรู้เรื่องการเลือกบริโภค การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านอาหารในโรงเรียน และการจัดเมนูอาหารกลางวัน และอาหารว่างในโรงเรียน -สนับสนุนให้มีการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาหารในโรงเรียน รอบรั้วโรงเรียน และชุมชน ที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรมบริโภคที่ดี -เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินกิจกรรมในโรงเรียน 	<p>บริโภคในโรงเรียน</p>
ครู	<ul style="list-style-type: none"> - มีนโยบายและ / หรือ แนวทางการควบคุมการจำหน่ายอาหาร / ขนม / เครื่องดื่มที่มีผลเสียต่อทันตสุขภาพในโรงเรียน รอบรั้วโรงเรียน และชุมชน -จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เด็กมีทักษะในการเลือกบริโภค -จัดสภาพแวดล้อมด้านอาหารในโรงเรียน รอบรั้วโรงเรียน และเชื่อมโยงกับชุมชน ไม่ให้มีอาหาร หวาน มัน เค็ม -จัดบริการอาหารกลางวัน อาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ลด หวาน มัน เค็ม เน้นผัก ผลไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> -นโยบาย/แนวทางการควบคุมการจำหน่ายอาหารหวาน มัน เค็ม ในโรงเรียน รอบรั้วโรงเรียน และชุมชน -การจัดจัดกระบวนการเรียนรู้ -การจัดสภาพแวดล้อม -การจัดอาหารกลางวันและอาหารว่าง
นักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> -มีเครือข่ายนักเรียน ในการดูแลเรื่องการเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ เชื่อมโยงถึงผู้ปกครองและชุมชน -เลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพและเชื่อมโยงกับครอบครัวและชุมชน -ความถี่ในการบริโภค ขนมกรุบกรอบ/น้ำหวาน ลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> -พฤติกรรมบริโภคของเด็ก <ul style="list-style-type: none"> ○ ชนิดอาหาร ○ ความถี่ -มีเครือข่ายในการพัฒนาทักษะในการเลือกบริโภค
ผู้ปกครอง	<ul style="list-style-type: none"> -เลือกชนิดอาหารลด หวาน มัน เค็ม ให้เด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> -รูปแบบอาหารที่เลือกบริโภคให้เด็ก
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> -สนับสนุนงบประมาณและส่งเสริมการดำเนินโครงการทันตสุขภาพในโรงเรียน -สนับสนุน และส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านอาหารในโรงเรียนและชุมชนให้เป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> -โครงการทันตสุขภาพในโรงเรียน -การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านอาหารในโรงเรียนและชุมชน

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการส่งเสริมทันตสุขภาพในเด็กวัยเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมทันตสุขภาพในเด็กวัยเรียน และสร้างสิ่งแวดล้อม รวมถึง นโยบาย ที่สนับสนุนการมีทันตสุขภาพดีในเด็กวัยเรียน โดยสร้างการมีส่วนร่วมผ่านการดำเนินงานเครือข่ายต่างๆเช่น เครือข่ายเด็กไทยฟันดี โรงเรียนนักเรียนไทยสุขภาพดี โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อย.น้อย และเครือข่ายเด็กไทยไม่กินหวาน เป็นต้น ทันตบุคลากรควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การจัดการสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อทันตสุขภาพของเด็ก ทั้งในโรงเรียนและชุมชน

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมิน
ทันตบุคลากร และบุคลากรสาธารณสุข	<ul style="list-style-type: none"> -จัดรณรงค์ สร้างกระแสความรู้ และความตระหนักเรื่องทันตสุขภาพ ผ่านสถานการณ์ด้านทันตสาธารณสุขในพื้นที่ (ข้อมูลสถานะทันตสุขภาพเด็กวัยเรียน ข้อมูลพฤติกรรม การทำความสะอาดช่องปาก ข้อมูลพฤติกรรม การบริโภค ข้อมูลสภาพแวดล้อม) -สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มจัดพัฒนาโครงการ/กิจกรรม แก้ปัญหาทันตสาธารณสุขและส่งเสริมทันตสุขภาพในพื้นที่ -ผลักดันนโยบายสาธารณะหรือการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> -โครงการ / กิจกรรม การดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อม -การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชนที่เอื้อต่อการมีทันตสุขภาพที่ดี -นโยบายสาธารณะด้านทันตสุขภาพ
ครู	<ul style="list-style-type: none"> -จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ดี เช่น <ul style="list-style-type: none"> ➢ จัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ➢ จัดสิ่งแวดล้อมด้านอาหารในโรงเรียน รอบรั้วโรงเรียน และเชื่อมโยงกับชุมชน ไม่ให้มีอาหารหวาน มัน เค็ม ➢ จัดสถานที่แปร่งพื่นอย่างถูกสุขลักษณะและมีการแปร่งพื่นอย่างเป็นระบบ ➢ ส่งเสริมให้มีเครือข่ายทางสังคมของนักเรียนในการมีพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ดี - มีนโยบายและ / หรือ แนวทางการควบคุมการจำหน่ายอาหาร / ขนม / เครื่องดื่มที่มีผลเสียต่อทันตสุขภาพในโรงเรียน รอบรั้วโรงเรียน และชุมชน -เชื่อมโยงการดำเนินงานกับชุมชนในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีทันตสุขภาพที่ดี 	<ul style="list-style-type: none"> -โครงการ / กิจกรรม การดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อม -การจัดสภาพแวดล้อม -นโยบาย/แนวทางการควบคุมการจำหน่ายอาหารหวาน มัน เค็ม ในโรงเรียน รอบรั้วโรงเรียน และชุมชน -การจัดกิจกรรมการแปร่งพื่นที่มีประสิทธิภาพ

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมิน
นักเรียน	-มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการมีพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ดี	-การมีส่วนร่วมของเด็กในการดำเนินกิจกรรม
ผู้ปกครอง	-มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการมีพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ดี	-การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินกิจกรรม -สิ่งแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการมีพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ดี
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	-จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์สำหรับเด็กทุกคนและทุกวันที่มาโรงเรียน -สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถจัดหาผักและผลไม้ปลอดภัยเชื่อมโยงกับการเกษตรในชุมชน เพื่อประกอบอาหารกลางวันสำหรับเด็กทุกคนทุกวันที่มาโรงเรียน -สนับสนุน และส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านอาหารในโรงเรียนและชุมชนให้เป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ -กำหนดนโยบาย หรือส่งเสริมการจัดระเบียบการจำหน่ายขนมและเครื่องดื่มในชุมชน	-โครงการทันตสุขภาพในโรงเรียน -การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านอาหารในโรงเรียนและชุมชน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา	-ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีทันตสุขภาพที่ดี เช่น <ul style="list-style-type: none"> ➢ สนับสนุนงบประมาณในการสร้างอ่างแปรงฟัน ➢ ประกาศนโยบายโรงเรียนปลอดน้ำอัดลมในเขตพื้นที่การศึกษา 	-แผนสนับสนุน ติดตาม ประเมินกิจกรรมการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในพื้นที่

กิจกรรมที่ 2 การส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม กำกับ การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพนักเรียน

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมิน
ทันตบุคลากร และบุคลากร สาธารณสุข	-กระตุ้น ติดตามให้มีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง -เป็นผู้ประสานในการรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม กำกับ การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน	-มีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม และพัฒนาการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง -มีข้อมูลทางทันตสุขภาพของเด็กวัยเรียน ในโรงเรียน พื้นที่

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมิน
	<p>-สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี สื่อ ให้กับครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้</p> <p>-จัดรวบรวมข้อมูลและแจ้งข้อมูลทันตสุขภาพนักเรียนให้ทางโรงเรียน</p>	<p>รับผิดชอบ</p>
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา	<p>-ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม กำกับ การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพนักเรียน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ การดำเนินงานเครือข่ายโรงเรียน เช่น เครือข่ายเด็กไทยฟันดี โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี เครือข่ายโรงเรียนปลอดน้ำอัดลม เครือข่ายเด็กไทยไม่กินหวาน เป็นต้น 	<p>-มีข้อมูลการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง</p>
ครู	<p>-จัดเวทีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมทันตสุขภาพในโรงเรียน มีโอกาสมาแลกเปลี่ยน เสนอความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาการดำเนินกิจกรรม</p> <p>- ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม กำกับ การดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนและเชื่อมโยงถึงที่บ้าน</p>	<p>-โครงการ/กิจกรรม แบบประเมินการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนและเชื่อมโยงถึงบ้าน</p>
ผู้ปกครอง	<p>-มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม กำกับ การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพนักเรียนในโรงเรียน และที่บ้าน</p>	<p>-การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินกิจกรรม</p> <p>-การดูแลทันตสุขภาพเด็กนักเรียนที่บ้าน</p> <p>-คณะกรรมการส่งเสริมทันตสุขภาพเด็กวัยเรียน</p>
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	<p>-ร่วมเป็นทีมงาน คณะกรรมการในการกำกับ ติดตาม การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพของเด็กวัยเรียนในโรงเรียนและชุมชน</p>	<p>-คณะกรรมการส่งเสริมทันตสุขภาพเด็กวัยเรียน</p>

กลยุทธ์ที่ 3 จัดบริการทันตสุขภาพที่มีประสิทธิภาพตามสิทธิประโยชน์และความจำเป็นแก่เด็กวัยเรียน
วัตถุประสงค์

เพื่อให้บริการทันตสุขภาพที่มีประสิทธิภาพตามสิทธิประโยชน์และความจำเป็นในการทำให้เด็กวัยเรียนฟัน
ดีไม่มีผุ

กิจกรรม จัดบริการทันตสุขภาพ

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมิน
ทันตบุคลากร และบุคลากร สาธารณสุข	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบสุขภาพช่องปากเด็กอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง - ให้บริการป้องกันและควบคุมโรคในช่องปาก (ฟลูออไรด์ / diet counseling / การเคลือบหลุมร่องฟัน) ตามสิทธิประโยชน์และความจำเป็นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง - ประสานกับครู/ผู้ปกครอง ในการจัดบริการและส่งต่อบริการ - จัดบริการเชิงรุกที่จำเป็นเฉพาะบุคคล (comprehensive care) ในเด็กกลุ่มเสี่ยง และแนวทางการจัดการปัจจัยเสี่ยงแก่ผู้ปกครอง/ครู และติดตามผล - จัดการโรคฟันผุให้ครอบคลุมทุกระยะของการเกิดโรค (caries as a continuum) โดย 1) ป้องกันไม่ให้เกิดโรคฟันผุ เน้นการพัฒนาพฤติกรรมทันตสุขภาพที่พึงประสงค์และการจัดสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี เพิ่ม early detection และการจัดการ 2) ยับยั้งการเกิดโพรงฟันผุ (cavity) และ 3) ป้องกันไม่ให้เกิดรอยโรคฟันผุเพิ่มขึ้นอีก (increment) - จัดเก็บข้อมูล สถานะสุขภาพ ปัจจัยเสี่ยง และกลุ่มเสี่ยง ความครอบคลุมการให้บริการ เพื่อวางแผนและประเมินผล 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลทางทันตสุขภาพของเด็กวัยเรียน ในโรงเรียนพื้นที่รับผิดชอบ - แผนการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพและแก้ไขปัญหา - แผนการให้บริการ - กระบวนการในการหากกลุ่มเสี่ยงและจัดการ - กระบวนการในการเฝ้าระวังทันตสุขภาพ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - จัดระบบสนับสนุน กำกับ ติดตามการเข้าถึงบริการทันตสุขภาพเด็กวัยเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีข้อมูลความครอบคลุมการให้บริการ และสภาวะทันตสุขภาพของนักเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ
ครู	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบสุขภาพช่องปากเด็กเพื่อเฝ้าระวังทันตสุขภาพในเด็กนักเรียน (screening, early detection, emergency and referral) - ประสานกับเจ้าหน้าที่และผู้ปกครองในการ พาเด็กไปรับ 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลการตรวจฟันเด็กนักเรียน - โครงการ/กิจกรรม แบบประเมินการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนและเชื่อมโยง

ผู้เกี่ยวข้อง	ทำอะไร	ประเมิน
	บริการ หรือนำบริการมาให้เด็กในเด็กที่ต้องการบริการทันตกรรมในรายเร่งด่วน	ถึงบ้าน
ผู้ปกครอง	-พาเด็กไปรับบริการตามคำแนะนำ ของครู และ บุคลากร สาธารณสุข	-การรับรู้ข้อมูลด้านทันตสุขภาพ ของเด็ก
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	-สนับสนุน/อำนวยความสะดวก ให้เด็กนักเรียนประถมศึกษาทุกคนในพื้นที่รับผิดชอบ ได้รับบริการสุขภาพช่องปากตามสิทธิประโยชน์และความจำเป็นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	-กิจกรรมสนับสนุนการเข้าถึงบริการของเด็กวัยเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ